

Nr 29.

Ankom till riksdagens kansli den 5 april 1946 kl. 4 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare anslag till prisreglerande åtgärder för budgetåret 1945/1946 jämte i ämnet väckta motioner.

I en till riksdagen den 29 mars 1946 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 216, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kronor.

Utskottet har i samband härmed till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 296 av herr *Albertsson m. fl.* samt II: 454 av herr *Svensson* i Ljungskile *m. fl.*, vari hemställts att riksdagen vid behandlingen av förevarande proposition måtte

- 1) bevilja de 20 000 000 kronor som Kungl. Maj:t begärt;
- 2) uttala att den del av dessa medel som beräknats för en höjning av det allmänna mjölkpriset med 0,5 öre per kg i stället måtte i första hand användas för en höjning av producentbidraget till det mindre jordbruket med 1 öre per kg.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för motionerna får utskottet hänvisa till dessa.

Till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område har för innevarande budgetår å riksstaten under nionde huvudtiteln anvisats ett reservationsanslag av 126 000 000 kronor.

I skrivelse den 21 mars 1946 har *statens livsmedelskommission* hemställt bland annat, att ett tilläggsanslag av 20 000 000 kronor måtte anvisas till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område under budgetåret 1945/46, avsett dels för utbetalande av ett med 14 öre per kilogram mjölkfett förhöjt mjölkpristillägg under tiden 1 mars—31 augusti 1946, dels för utbetalande av statliga pristillägg på slaktprodukter under tiden maj—augusti 1946, dels ock för prissänkning på konstgödsel under den återstående delen av regleringsåret 1945/46.

Efter överläggningar med representanter för Sveriges lantbruksförbund och Riksförbundet landsbygdens folk har den 13 mars 1946 överenskommel-

se kommit till stånd beträffande riktlinjerna för prissättningen på jordbrukets produkter och förnödenheter under dels den återstående delen av regleringsåret 1945/46 och dels regleringsåret 1946/47. Rörande förstnämnda regleringsår uttalades följande.

Enighet föreligger om att den i januari verkställda omräkningen av kalkylen för 1945/46 icke ger anledning till justering av de för innevarande år fastställda priserna på jordbrukets produkter eller förnödenheter. Regeringen avser emellertid att låta livsmedelskommissionen vidtaga vissa ändringar i dessa priser. Dessa ändringar, vilka bland annat innebära att producentbidraget på all mjölk, som under tiden 1 mars—1 september 1946 inväges vid mejerierna, höjes med 0,5 öre per kilogram, beräknas för återstoden av regleringsåret motsvara en inkomstökning för jordbruket av ca 30 000 000 kronor, vilket belopp enligt grunderna för den s. k. 4-procentsregeln kommer jordbruket till godo utan sänkning av priserna på andra produkter eller höjning av förnödenhetspriserna.

Beträffande innehållet i kommissionens skrivelse tillåter utskottet sig hänvisa till handlingarna i ärendet.

Föredraganden, statsrådet Sträng, har i ärendet anfört och föreslagit följande:

»Såsom framgår av livsmedelskommissionens skrivelse har kommissionen företagit vissa höjningar av köttpriserna i syfte att möjliggöra att det belopp av 30 000 000 kronor, som vid förutberörda överläggningar ansågs bära tillföras jordbruket, kommer detta till godo. Härigenom beräknas jordbrukets inkomster komma att öka med 10 000 000 kronor. I likhet med kommissionen anser jag att återstående 20 000 000 kronor i nuvarande läge bära täckas av statsmedel. Då det av riksdagen till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget beräknas helt komma att åtgå för att bestrida kostnaderna för de redan nu vidtagna regleringsåtgärderna, torde i anslutning till vad kommissionen föreslagit för ändamålet bära anvisas ett belopp av 20 000 000 kronor. Beloppet torde bära äskas av riksdagen i form av ett särskilt reservationsanslag under nionde huvudtiteln å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46.

Därest riksdagen biträder vad jag sålunda förordat, torde i sinom tid ytterligare erforderliga beslut få meddelas i anledning av livsmedelskommissionens förslag i ämnet.»

Utskottet.

Utskottet har ingen erinran att framställa mot att för ifrågavarande ändamål anvisas ett belopp av 20 000 000 kronor. Motionärernas hemställan om att den del av dessa medel som i propositionen beräknats för en höjning av det allmänna mjölkpriset med 0,5 öre per kg i stället måtte i första hand användas för en höjning av producentbidraget till det mindre jordbruket med 1 öre per kg kan utskottet med hänsyn till den i ärendet åberopade överenskommelsen av den 13 mars 1946 icke biträda.

Utskottet hemställer,

A. att riksdagen må till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 under nionde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av 20 000 000 kronor;

B. att de likalydande motionerna I: 296 och II: 454 icke må föranleda någon riksdagen åtgärd.

Stockholm den 4 april 1946.

På jordbruksutskottets vägnar:

ABEL ANDERSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Alfred Andersson, Gabrielsson, Anderberg, Nils Olsson, friherre Beck-Friis, Näslund, Dahlström* och *Bror Nilsson*, samt

från andra kammaren: herrar *Andersson i Löbbo, Liedberg, Andersson i Tungalsta, Gustafson i Vimmerby, Mäler, Lundbom, Svensson i Ljungskile* och *Andersson i Hyssna*.

Reservat ion:

av herrar *Näslund* och *Svensson* i Ljungskile, vilka ansett att utskottets motivering och hemställan bort ha följande lydelse:

»Utskottet har ingen erinran att framställa mot att för ifrågavarande ändamål anvisas ett belopp av 20 000 000 kronor. Beträffande medelsdispositionen vill utskottet i anslutning till det uttalande, som riksdagen gjorde när jordbruksregleringen för nu löpande regleringsår beslutades, understryka vikten av att det mindre jordbrukets och de från jordbrukssynpunkt svagare landsändarnas förhållanden beaktas. Den post på jordbrukets omkostnads-konto, som, sedan riksdagen gjorde detta uttalande, reducerats starkast är kostnaden för traktordriften. Den besparing, som i detta fall göres, torde i mycket väsentlig mån uppväga de höjda arbetslönerna för det större jordbrukets del. Beträffande jordbrukets saluprodukter kan däremot erinras om att producentpriset på ägg synes komma att ligga icke obetydligt lägre än vad riksdagen i fjol förutsatte att det skulle göra. Detta går till större delen ut över det mindre jordbruket. Utskottet vill i detta sammanhang vidare erinra om att man för nästa regleringsår föreslagit en prishöjning av 2 kronor per

deciton oljekraftfoder och 4 kronor per deciton kli. Då det mindre jordbruket är beroende av inköpt foder, kommer denna prishöjning att relativt starkt fördyra småbrukets produktion av mjölk och ägg. För att en inkomstförskjutning till det mindre jordbrukets nackdel skall kunna undvikas eller åtminstone mildras, anser utskottet att en viss ändring av det begärda beloppets fördelning till fördel för småbruket är befogad. Detta torde kunna ske såsom föreslås i motionerna I: 296 och II: 454 på det sättet, att de medel, som begäras för prishöjning av det allmänna mjölkprisbidraget med 0,5 öre per kg, i första hand användas för att höja producentbidraget till det mindre jordbruket med 1 öre per kg mjölk samt att de anslagna medlen i övrigt användas på det sätt Kungl. Maj:t föreslagit.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

A. att riksdagen må till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1945/46 under nionde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av 20 000 000 kronor;

B. att de likalydande motionerna I: 296 och II: 454 må anses besvarade med vad utskottet ovan anförte.»